

COOPERAȚIA DE CREDIT ÎN MEDIUL URBAN DIN JUDEȚUL MEHEDINȚI: ORGANIZARE, EVOLUȚIE ȘI CADRU LEGISLATIV (1885-1944)

GEORGETA GHIONEA

La sfârșitul secolului al XIX-lea, au fost înființate marile așezăminte de credit național: Creditul Financiar Rural, Banca Națională a României și Casele de Credit Agricol. Prima instituție de credit, specializată pentru agricultură, Creditul Financiar Rural, a fost înființată în anul 1873, ca o reacție împotriva capitalului străin și cămătăresc, care domina piața financiară¹. În scopul înlesnirii activității comerciale și industriale din România, și, de asemenea, al asigurării unei circulații monetare normale și al îndrumării instituțiilor românești de credit, în anul 1880 a fost înființată Banca Națională a României. La numai un an de la înființarea institutului central de emisiune, în anul 1881, statul a luat inițiativa fondării Caselor de Credit Agricol, pentru sprijinirea micilor agricultori. Activitatea acestora a fost nesatisfăcătoare, astfel că, prin legea din 2 iunie 1892 au fost transformate în instituții de stat, sub denumirea de Credite Agricole². Prin organizarea și mijloacele financiare limitate de care au dispus, Creditele Agricole s-au dovedit incapabile să facă față nevoilor de credit ale țărănimii.

La sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea, cu sprijinul Băncii Naționale a României s-a format o întreagă rețea de bănci comerciale, care nu au reușit, însă, să asigure toate nevoile de capital, masele largi țărănești, micii meseriași și funcționarii rămânând la mâna cămătarilor³. Pentru a putea fi diminuate efectele negative ale cămătăriei, s-a declanșat o adevărată campanie în vederea creării cooperativelor de credit și economie. Acestea au avut o contribuție deosebită la dezvoltarea pieței interne românești, fiind, totodată, un important sprijin pentru muncitori, funcționari și chiar pentru țărănimea care nu avea acces la credite. Un rol important în mediatizarea principiilor cooperatiste din țara noastră l-au avut: Costache Bălcescu (fratele lui Nicolae Bălcescu), Ion Ionescu de la Brad, P. S. Aurelian, Dimitrie C. Butculescu⁴ etc. Primele forme cooperatiste s-au manifestat în mediul urban,

---

¹ C. I. Băicoianu, *Studii economice, politice și sociale, 1890-1940*, București, 1941, p. 712.

² Idem, *Istoria politiceii noastre monetare și a Băncii Naționale*, vol. II, part. I, București, 1932, p. 191.

³ N. N. Constantinescu, *Acumularea primitivă a capitalului în România*, București, Editura Academiei Române, 1991, p. 354.

⁴ Paul-Emanoil Barbu, *Din istoria cooperației de consum și de credit din România*, vol. I, Craiova, Editura „Scrisul Românesc”, 1996, p. 53.

unde condițiile au părut favorabile spiritului de asociere. Înființarea caselor de economii, „... începând mai întâi cu orașele...”⁵, a fost susținută de P. S. Aurelian încă din anul 1860. Prin conferințele ținute, prin articolele publicate în presa vremii și prin activitatea desfășurată în Parlament, acesta a căutat să evidențieze rolul cooperăției în: ieftinirea creditului, dezvoltarea economiei naționale și a ridicării nivelului de trai. Modelul societății „Economia”, înființată de P. S. Aurelian în anul 1870, a fost preluat, în scurt timp, de societăți din București, Iași, Focșani, Craiova (societatea „Emanciparea”, înființată în anul 1878), Tg. Jiu (societatea „Economia”, fondată în 1880)⁶ etc.

La sfârșitul secolului al XIX-lea, Dimitrie C. Butculescu a militat pentru îmbunătățirea stării materiale și culturale a meșteșugarilor și comercianților din România. Asocierea meșteșugarilor și negustorilor în cooperative de diferite tipuri ar fi avut drept consecință – în opinia lui D. C. Butculescu – instituirea unei solidarități interumane și un nivel de dezvoltare economic asemănător statelor occidentale⁷. Ideile lui Butculescu, prezentate în periodicul „Cooperatorul român”, al cărui proprietar a și fost, au animat apariția unor noi cooperative de credit și economie, în diferite orașe ale țării. În Oltenia au fost fondate: „Societatea artizanilor” din Craiova (1884) și „Societatea comercială, agricolă, economică și de ajutor” din Turnu Severin (1885)⁸.

Cu prilejul elaborării Codului comercial al României, în mai 1887, principiile, în conformitate cu care urmau să fie alcătuite și să funcționeze asociațiile cooperative, au fost stipulate în articolele 221-235 (titlul VIII, secțiunea VII)⁹. Potrivit codului de comerț, cooperativa era definită ca o societate comercială al cărei capital era subscris de asociați și care avea drept scop sprijinirea micilor producători și funcționari. Societățile cooperative erau supuse dispozițiilor privitoare la societățile anonime, în ceea ce privește autorizarea judecătorească, publicarea actului constitutiv și al statutelor. Statutele trebuiau să conțină, în mod obligatoriu, următoarele date: numele societății și localitatea în care se va înființa; modul formării capitalului, mărimea părților sociale ale membrilor; o enumerare a operațiunilor pe care le va face societatea; condițiile de intrare în societate; condițiile de acordare a creditului; modul împărțirii beneficiilor; modul de administrare și lichidare a societății¹⁰. Totodată, prin codul comercial erau reglementate: valoarea capitalului fiecărei societăți cooperative; numărul de voturi pe care îl avea fiecare acționar și

⁵ George Stanciu, *Agonisirea la români*, București, „Cartea Românească”, 1940, p. 70-73.

⁶ Paul-Emanoil Barbu, *op. cit.*, vol. I, p. 60.

⁷ „Cooperatorul român”, nr. 6 din 18 aprilie 1883, p. 3; *Ibidem*, nr. 27-28 din 6 septembrie 1884, p. 3.

⁸ Paul-Emanoil Barbu, *op. cit.*, vol. I, p. 65.

⁹ „Monitorul Oficial”, nr. 31 din 10/22 mai 1887, p. 632-633; C. Hamangiu, *Codul comercial*, p. 81-85.

¹⁰ Idem, *Codul General al României*, vol. VI, București, „Librăria Alcalay”, p. 374-376.

pierderea calității de membru¹¹. De la intrarea în vigoare a Codului comercial (1887) și până la 1898 au fost înființate aproximativ 99 de case de economie și credit în Vechiul Regat. Dintre acestea, 7 au funcționat în Oltenia, una desfășurându-și activitatea în județul Mehedinți: *Societatea funcționarilor auxiliari de justiție*, Turnu Severin (8 mai 1895).

Având ca model primele asociații de credit și economie, și fiind organizate în conformitate cu prevederile codului de comerț, după 1897, în mediul urban din Oltenia au fost fondate încă patru societăți, dintre care ne-a reținut atenția Banca Mehedințului din Turnu Severin.

Banca Mehedințului a luat ființă la 2 aprilie 1899, ca societate cooperativă de credit și economie, cu durata de 20 de ani (conform art. 3 din statute), fiind prima societate de acest fel din județul Mehedinți¹². Scopul înființării acesteia a fost: „*Pe de o parte, a face operațiuni de credit, a înlesni fonduri membrilor și particularilor...; iar pe de altă parte, a face să fructifice economiile și depunerile membrilor săi*”¹³. Încă de la debut, Banca Mehedințului a fost susținută de către Banca de Scont din București, după cum reiese din darea de seamă a Consiliului de administrație, din 2 aprilie 1900, prima adunare de la înființarea societății: „*Dacă am putut să atingem scopul propus și să folosim pieței noastre comerciale, aceasta se datorează Băncii de Scont din București, care ne-a primit cu cea mai mare bunăvoință, deschizându-ne chiar de la început un credit destul de mare...*”¹⁴. Capitalul de debut al acestei societăți a fost fixat la 100.000 de lei, împărțit în 1.000 de acțiuni la purtător a câte 100 de lei fiecare. Suma a fost subscrisă de un număr însemnat de persoane, care „*s-au convins de bine-facerile pe care această societate le va aduce, tinzând pe de o parte a stimula la economii, iar pe de alta a desființa camăta care se ecsercita pe o scară întinsă și neomenoasă*”¹⁵. Sediul societății a fost în piața Principală, în casele Roateș¹⁶. Primul consiliu de administrație a fost constituit astfel: președinte – M. G. Burileanu; vice-președinte și director – Tache Băbeanu; membrii – C. T. Georgescu, Ioan Ștefănescu, Th. Costescu și P. H. Aureliu¹⁷; cenzori – G. P. Gărdărianu, G. I. Danciu, M. Vorvorianu. Încrederea de care s-a bucurat societatea s-a văzut încă din primele luni de activitate. Astfel, la 31 decembrie 1899, instituția avea înscriși 171 de acționari, care au subscris capitalul social de 200.000 de lei, iar la 31 decembrie 1900 numărul acționarilor scăzuse la 160, capitalul rămânând același¹⁸. Semn al buneii organizări și

¹¹ *Ibidem*.

¹² Direcția Județeană a Arhivelor Naționale Mehedinți, fond Banca Mehedințului, dosar 1/1899-1902, f. 3 (se va cita în continuare: D.J.A.N. Mehedinți).

¹³ *Ibidem*.

¹⁴ *Ibidem*, dosar 54/1944-1946, f. 164.

¹⁵ *Ibidem*, dosar 1/1899-1902, f. 17.

¹⁶ *Ibidem*, f. 26.

¹⁷ C. Pajură, D. T. Giurescu, *Istoricul orașului Turnu Severin (1833-1933)*, București, 1933, p. 172.

¹⁸ D.J.A.N. Mehedinți, fond Banca Mehedințului, dosar 1/1899-1902, f. 152.

conducere, în anii următori banca și-a mărit considerabil conturile, în anul 1912 acestea însumând 938.000 de lei. Depunerile spre fructificare înregistrau, la 1910, 1.167.546 de lei, iar la 1912 erau de 1.192.000 de lei. La 15 martie 1912, acționarii societății de credit au decis transformarea acesteia în societate anonimă pe acțiuni¹⁹.

Capitalul social al Băncii Mehedințului a fost constituit prin cotizațiile lunare ale societăților. Creșterea capitalului social s-a efectuat, în mai multe etape, în funcție de extinderea operațiunilor financiare. Astfel, prin emisiuni succesive de acțiuni, Banca Mehedințului și-a sporit capitalul de la 100.000 de lei, la 200.000 de lei în anul 1900, apoi la 395.000 de lei, în anul 1910, și la 938.000 de lei în anul 1911. La momentul transformării sale în societate anonimă pe acțiuni, în anul 1912, avea un capital de 1 milion de lei, împărțit în 2.000 de acțiuni nominative a câte 500 de lei fiecare²⁰. Creditele pe care societatea le-a acordat au fost ieftine și pe termene scurte, dobânda practică, fiind între 8 și 10%. În ceea ce privește structura socială a membrilor, locul dominant a fost ocupat de comercianți, urmași de meșteșugari, negustori, proprietari, învățători și preoți²¹.

Inițiativele de asociere de la sfârșitul secolului al XIX-lea au exprimat – în concepția lui Spiru Haret – nevoia de credit a micilor producători rurali și urbani. Adept al liberalismului economic, Spiru Haret a considerat cooperarea „ca un instrument al politicii de stat în acțiunea lui de intervenire în favoarea elementelor mai necăjite ale națiunii”²². În acțiunea sa de înființare a băncilor populare, Spiru Haret și-a ales drept colaboratori învățătorii, dintre care s-a remarcat: Gh. Dumitrescu-Bumbești. Împreună cu colaboratorul său și sprijinit de ministrul de finanțe, Emil Costinescu, Spiru Haret a reușit să prezinte Camerei, la 12 martie 1903, proiectul său – „Legea băncilor populare sătești și a Casei lor centrale”, proiect devenit lege la 28 martie 1903. Legea a suferit numeroase modificări. Astfel, în anul 1905, aceasta a fost extinsă la băncile populare din mediul urban, organizate de către micii agricultori. Ea cuprindea modificări privind constituirea, înregistrarea și funcționarea băncilor populare urbane. Conform acesteia, societatea putea să primească spre fructificare economiile membrilor, dar și pe cele ale nesocietarilor; acorda împrumuturi atât membrilor, cât și nesocietarilor; sconta și reesconta efectele comerciale. Organele de conducere erau: Adunarea generală, Consiliul de administrație, Cenzorii și Contabilul. Președintele ținea corespondența băncii și conserva actele și documentele, comunica bilanțul, supraveghea casa și contabilitatea, elibera mandate de plată, convoca Adunarea generală și Consiliul de administrație,

¹⁹ *Ibidem*, dosar 18/1923-1932, f. 79.

²⁰ *Ibidem*.

²¹ *Ibidem*.

²² Paul-Emanoil Barbu, *op. cit.*, vol. I, p. 93.

reprezenta banca în procese și alte afaceri²³. Casierul ținea contabilitatea, încheia, la 31 decembrie, conturile și registrele, realiza inventarul societății, prezenta consiliului bilanța lunară de verificare. Cenzorii controlau situația casei, a bilanțurilor, supravegheau administrarea băncii, verificau împrumuturile acordate²⁴. Adunarea generală se întrunea o dată pe an, în ședințe extraordinare, sau de câte ori era convocată de către Consiliul de administrație și decidea asupra împrumuturilor pe termene lungi²⁵.

În anul 1909 a fost votată legea referitoare la înființarea cooperativelor de meseriași și muncitori. Conform art. 4 din lege, Casa Centrală a Băncilor Populare și a Cooperativelor Sătești își extindea autoritatea asupra acestor cooperative, dar și a celor înființate potrivit codului comercial²⁶. Legea din 20 decembrie 1909 prevedea dreptul muncitorilor și meseriașilor de a înființa bănci populare sau cooperative de consum, de producție, de construcție, de comerț etc. Cadrul juridic ce a reglementat cooperația orășenească a fost adoptat în anul 1912, prin *Legea privind organizarea meseriilor, creditului și asigurărilor muncitorești*, cunoscută ca *Legea Nenițescu*, prin care, cooperativele orășenești au fost scoase de sub autoritatea Casei Centrale a Băncilor Populare și au trecut sub îndrumarea Casei Centrale a Meseriilor, Creditului și Asigurărilor Muncitorești.

În perioada 1902-1918, în mediul urban din județul Mehedinți au funcționat 6 societăți cooperative de credit și economie. În funcție de anul înființării, acestea au fost:

Nr. crt.	Denumirea și localitatea	Județul	Anul înființării
1.	Banca Mehedințului, Turnu Severin	Mehedinți	1899
2.	Banca „Severinului”, Turnu Severin	Mehedinți	1904
3.	Banca „Baia de Aramă”, Baia de Aramă	Mehedinți	1904
4.	Banca populară „Dunărea”, Turnu Severin	Mehedinți	1910
5.	Banca Comercianților și Industriașilor din Turnu Severin	Mehedinți	1911
6.	Banca „Casa Poporului”, Turnu Severin	Mehedinți	1913

Din datele prezentate, observăm că numai Banca Mehedințului a fost înființată înainte de 1903, celelalte fiind fondate după această dată, presupunem că sub influența legilor din anii 1903-1912, care au facilitat dezvoltarea cooperației urbane. Băncile înființate în Turnu Severin, după 1903, au fost întemeiate de micii agricultori, de meșteșugari, preoți sau funcționari. În

²³ Gh. Dumitrescu-Bumbești, *Călăuza băncilor populare*, ed. a II-a, București, 1904, p. 104-105.

²⁴ *Ibidem*, p. 111.

²⁵ *Ibidem*, p. 113.

²⁶ Paul-Emanoil Barbu, *op. cit.*, vol. I, p. 115.

conformitate cu legea din 1903, aceste bănci erau considerate societăți comerciale. Numele societății, subscrierea capitalului social, mărimea părților sociale ale membrilor, operațiunile pe care banca urma să le desfășoare, obținerea calității de membru, condițiile de acordare a creditului, modul împărțirii beneficiilor, modul de administrare și lichidare a societății erau numai câteva dintre punctele care apăreau obligatoriu în statute²⁷. Împrumuturile acordate de aceste bănci populare au fost: pentru dotarea gospodăriilor, pentru refacerea locuințelor distruse de incendii, pentru continuarea studiilor etc. Creditele acordate erau pe termen scurt, de până la cel mult un an, iar în cazuri excepționale pe termen mijlociu, de 4-5 ani. Dintre societățile de credit și economie care au funcționat în Turnu Severin, în perioada 1902-1918, merită să stăruim asupra activității următoarelor instituții: Banca Severinului, Banca populară Dunărea, Banca Comercianților și Industriașilor.

Banca Severinului a fost înființată la 21 decembrie 1904, ca societate cooperativă de credit, cu durata de 20 de ani și un capital social inițial de 100.000 de lei. În prima ședință a adunării generale, consiliul de administrație și-a desemnat biroul astfel: președinte – Gr. Constantinescu; director – G. I. Donaiu; contabil – Aureliu Marinescu²⁸. În anul 1909, banca a creat și o secțiune de mărfuri, sub conducerea lui M. R. Catalan, care s-a ocupat de cumpărarea și vânzarea cerealelor²⁹, iar la Strehăia a fondat o agenție³⁰. În același an, capitalul băncii a crescut la 400.000 de lei, fondul de rezervă fiind majorat până la 157.700 de lei. Urmărind evoluția bilanțieră a băncii, am observat următorul aspect: capitalul social de 400.000 de lei s-a menținut până în anul 1911, când a fost majorat la 603.700 de lei. În paralel, au fost majorate fondurile de rezervă³¹. În anul 1910 acestea însumau 194.410 lei, iar la 1912, 408.459 de lei. Principalul izvor de alimentare cu capital al băncii l-au reprezentat depozitele. Sumele depuse spre fructificare s-au majorat de la 812.755 de lei în anul 1910, la 955.754 lei în anul 1911³². La 26 februarie 1912, acționarii societății de credit, convocați în adunare generală extraordinară și reprezentând întregul capital social, au hotărât transformarea acesteia din societate cooperativă de credit în societate anonimă pe acțiuni.

Banca populară „Dunărea” a fost înființată la 17 iunie 1910. Societatea a fost fondată la inițiativa lui D. Popescu, care a îndeplinit funcția de președinte al consiliului de administrație, de la 1910 până la 1932. Capitalul social inițial a fost de 12.575 de lei și a fost subscris de 44 de meseriași și muncitori din Turnu

²⁷ C. Hamangiu, *Codul General al României*, p. 374-376.

²⁸ Toma Dragomirescu, *Istoricul băncilor din România și al tuturor instituțiilor de credit și societăți de asigurări*, București, 1908, p. 37.

²⁹ D.J.A.N. Dolj, fond Fundația Jean Mihail, dosar 430/1905-1927, f. 5.

³⁰ *Ibidem*.

³¹ Toma Dragomirescu, *op. cit.*, p. 39.

³² *Ibidem*.

Severin³³. Primul ei sediu a fost în str. Progresul, nr. 55. Banca s-a bucurat de încrederea societărilor, astfel că, an de an capitalul și depunerile acesteia au crescut. La sfârșitul anului 1910, capitalul era de 20.990 de lei, iar la finele anului 1915 a fost majorat la 38.803 lei. Totodată, depunerile spre fructificare au crescut de la 33.462 de lei la finele anului 1910, la 46.166 de lei la 31 decembrie 1915³⁴.

Banca Comercianților și Industriașilor din Turnu Severin a fost înființată la 27 aprilie 1911, iar primele operațiuni contabile s-au înregistrat la 29 iunie 1911. Banca și-a început activitatea în sediul din str. Traian (casele lui T. Manea). Fondatori au fost mai mulți cetățeni din localitate, în majoritate comercianți, printre care: Gr. Dumitrescu, Paul Graf, G. I. Bratoloveanu, Gr. Giurescu, I. Carâci, C. Maitalogu etc³⁵. La deschidere, capitalul social a fost de 120.000 de lei. În anul 1916, adunarea generală a decis majorarea capitalului social la 250.000 de lei. În anul 1920, sediul băncii a fost mutat în casele lui C. Ghiculescu, din str. Traian, nr. 185³⁶.

La 7 septembrie 1913, a fost fondată la Turnu Severin *Banca de meseriași „Casa Poporului”*, organizată după modelul „Casei Poporului” din București. În numai un an de activitate, societatea a căpătat încrederea locuitorilor din Turnu Severin; ea avea sediu propriu și funcționa cu mai multe secții: credit și economie, cizmărie, berărie și croitorie³⁷.

Pe măsura înmulțirii băncilor populare și a sporirii mijloacelor lor financiare a apărut necesitatea organizării lor în uniuni sau federale. Federalele au fost înființate pe baza legii pentru organizarea cooperației. Durata federalei era nelimitată, scopul ei fiind: „Înlesnirea creditului cooperativelor asociate cum și orice operații de comision pentru acestea”. Banca Federală putea realiza următoarele operații: primea spre fructificare sume de bani de la băncile populare și de la orice alte societăți cooperative; contracta împrumuturi de la Banca Centrală Cooperativă sau de la alte instituții financiare; acorda împrumuturi băncilor populare și societăților cooperative asociate din regiune; organiza aprovizionarea numai cu comision a cooperativelor asociate; sprijinea activitatea societăților cooperative din județ. Până la 1918 au fost înființate în Oltenia 5 federale. *Federala „Mehedințul”* și-a început activitatea la 1 mai 1916, cu un capital social de 152.500 de lei, subscris de 118 bănci populare din județ³⁸.

Declanșarea primului război mondial a îngreunat activitatea băncilor populare urbane din Mehedinți. În intervalul cuprins între anii 1916-1918 operațiunile bancare au stagnat. Activitatea va fi reluată în anii 1919-1920, când,

³³ D.J.A.N. Mehedinți, fond Banca Națională a României, Agenția Turnu Severin, dosar 3/1941, f. 7.

³⁴ *Ibidem*.

³⁵ C. Pajură, D. T. Giurescu, *op. cit.*, p. 176.

³⁶ *Ibidem*.

³⁷ Gromoslav Mladenatz, *Mișcarea cooperativă în orașele noastre*, București, 1920, p. 5.

³⁸ D.J.A.N. Mehedinți, fond Banca Federală Mehedințul, dosar 26/1946, f. 4.

din cauza lipsei de mărfuri de primă necesitate, băncile au organizat servicii de aprovizionare a populației cu articole de băcănie.

La sfârșitul primului război mondial a fost elaborată o lege de ansamblu asupra cooperăției orășenești din țara noastră. Societățile cooperative au funcționat pe baza legii din februarie 1919, care extindea dispozițiile legii din 1909 asupra tuturor categoriilor de orășeni, care ar fi dorit să înființeze bănci populare. În linii mari, această lege a păstrat directivele celei din 1903³⁹. Conform legii din 1919, cooperativele populare orășenești și federalele lor urmau să funcționeze în baza unor statute aprobate de Direcția Generală a Cooperăției Orășenești. Ele se puteau constitui pentru aprovizionarea cu alimente și articole de primă necesitate, organizarea producției articolelor necesare și înlesnirea creditului popular urban⁴⁰. Legea limita capitalul maxim al unui asociat la 2.000 de lei și la 1.000 numărul maxim de societari. În orașele în care existau mai mult de două cooperative de același fel, acestea trebuiau să se unească într-o federală. Principiile generale care au stat la baza cooperăției au fost aprobate în anul 1928, sub denumirea de *Codul cooperăției* sau *Codul Lupu*. Funcționarea unei cooperative era asigurată de consiliul de administrație, comisia de cenzori și adunarea generală. Membrii unei cooperative, indiferent de numărul părților sociale subscrise, aveau un singur vot și primeau drept de control asupra întregii administrații. Cooperativele se asociau în federale. Codul stabilea existența a două centrale: Centrala Băncilor Populare și Centrala Cooperativelor. Centrala Băncilor Populare era însărcinată cu finanțarea mișcării cooperatiste fie direct către cooperative, fie prin intermediul federațiilor. Aceasta a funcționat ca direcție generală în cadrul Ministerului Muncii, Cooperăției și Asigurărilor Sociale. În cadrul aceluiași minister a funcționat și Centrala Cooperativelor. Scopul ei a fost valorificarea produselor rezultate din activitatea cooperativelor și aprovizionarea acestora cu articolele și materialele de primă necesitate⁴¹.

În procesul de refacere a cooperăției românești, după Marea Unire, un rol important l-a deținut educația și învățământul de specialitate. Ca răspuns la cererea de cadre pentru întreprinderile comerciale și instituțiile de credit și cooperăție, în perioada interbelică, în aproape toate orașele Olteniei au funcționat școli comerciale. În cadrul acestor școli, programa pentru cursurile de cooperăție cuprindea: economie politică, contabilitatea unei bănci populare, curs de cooperăție, drept, legislație cooperatistă. O atenție deosebită a fost acordată de către Centrala Băncilor Populare, școlilor practice de contabilitate și educație cooperatistă. În anul 1928, acestea au trecut sub controlul Consiliului Superior al Cooperăției. În paralel, s-a acordat o atenție deosebită presei. Organul de presă al

³⁹ D. Șandru, *Creditul agricol în România 1918-1944*, București, Editura Academiei Române, 1985, p. 47.

⁴⁰ C. Hamangiu, *Codul General al României*, vol. IX-X, București, Editura „Librăriei”, p. 31-32.

⁴¹ Paul-Emanoil Barbu, *op. cit.*, vol. II, București, Editura Universul, 2000, p. 73.

mișcării din mediul urban a fost „Cooperația orășenească”, al cărei prim număr vedea lumina tiparului la 1 octombrie 1920⁴².

Pe baza legislației, elaborate în perioada 1919-1928, au funcționat și băncile populare urbane din Oltenia. Din statisticile vremii și din informații de arhivă aflăm că, la finele anului 1928, în mediul urban din Oltenia funcționau 18 bănci populare. Dintre acestea, 4 și-au desfășurat activitatea în județul Mehedinți.

Nr. crt.	Denumirea și localitatea	Județul	Data înființării
1.	Banca populară „Dunărea”, Turnu Severin	Mehedinți	1910
2.	Banca Comercianților și Industriașilor, Turnu Severin	Mehedinți	1911
3.	Banca Carpați, Turnu Severin	Mehedinți	1919
4.	Banca populară „Muncitorul”, Turnu Severin	Mehedinți	1925

Din datele prezentate, observăm că, la finele anului 1918 în Turnu Severin își desfășurau activitatea numai 2 dintre cele 5 bănci populare înființate înainte de declanșarea primului război mondial. Reducerea numărului acestora a fost cauzată de transformarea unor instituții de credit cooperatist în societăți anonime, așa cum a fost cazul: Băncii Mehedințului și a Băncii Severinului. Totodată, cum nici informațiile de arhivă și nici statisticile vremii nu ne oferă date despre Banca „Casa Poporului”, după anul 1918, presupunem că nu a reușit să-și redeschidă ghișeele la finele primului război mondial. În bilanțul încheiat la 31 decembrie 1925, în Turnu Severin figurau două noi bănci populare: Banca Carpați (1919) și Banca populară „Muncitorul” (1925).

Pentru a-și îndeplini rolul de instituții de credit, după 1918, băncile populare din Turnu Severin au căutat să-și sporească mijloacele financiare interne (capitalul social) și să atragă spre fructificare, atât economiile asociațiilor, cât și pe cele ale nesocietarilor. Acestea au crescut an de an, fapt care dovedește creșterea nivelului de trai al populației urbane. Rezultate bune au fost înregistrate la Banca populară „Muncitorul” din Turnu Severin. Societatea a fost înființată la 9 iulie 1925, pe durată nelimitată, cu un capital social inițial de peste 383.500 de lei și 165 de membri⁴³. La 1926, banca avea un capital social de 1.000.570 de lei subscris de 360 de membri⁴⁴, iar la 1928 avea un capital social de 3.299.500 de lei, subscris de 583 de membri⁴⁵. Încrederea de care s-a bucurat banca s-a observat în depunerile spre fructificare. Astfel, dacă la 1926 acestea însumau 130.804 lei, la finele anului 1928 se cifrau la 1.105.229 de lei⁴⁶. Banca

⁴² *Ibidem*, p. 86-87.

⁴³ D.J.A.N. Mehedinți, fond Banca populară „Muncitorul”, dosar 2/1929-1943, f. 131.

⁴⁴ *Ibidem*, dosar 6/1938, f. 1.

⁴⁵ *Ibidem*, dosar 2/1929-1943, f. 76.

⁴⁶ *Ibidem*, dosar 6/1938, f. 1.

nu a desfășurat operațiuni numai în localitate, extinzându-și „cercul de activitate la raza circa 20 km împrejurul orașului Turnu-Severin” (art. 4 din statute). Prin înființarea acestei bănci, care a ajuns „în atât de scurt timp la o dezvoltare de mai multe milioane s-a scăpat o bună parte de meseriași și lucrători de mână cămătarilor... în același timp se va face și educația clasei de jos cu economia, iar odată înstăriți aceștia va dispăre și ura de clasă ce este pretutindeni în centrele industriale”⁴⁷.

După primul război mondial, băncile populare din Turnu Severin au răspuns la solicitările membrilor societari și nesocietari, atât prin mijloacele proprii (capital și rezerve), cât și prin fonduri externe (depuneri spre fructificare și împrumuturi). Totodată, ele s-au implicat și în operațiuni comerciale, industriale și de valorificare a cerealelor, ceea ce a făcut ca micii producători să obțină prețuri mult mai bune decât în târguri. Banca Carpați, din Turnu Severin, apărută la 26 august 1919, cu sediul în piața Radu Vodă, s-a implicat în operațiuni comerciale și industriale de import-export, construcții și transporturi⁴⁸.

Pentru economia românească, anii crizei economice (1929-1933/1934) au fost ani de grea încercare. Statul a intervenit energic pentru scoaterea din impas a instituțiilor bancare, afectate de criză. Astfel, la 19 aprilie 1932 a fost dată legea pentru asanarea datoriilor agricole, urmată de alte două legi: cea pentru reglementarea datoriilor agricole și urbane, din 14 aprilie 1933, și cea privind lichidarea datoriilor agricole și urbane, din 7 aprilie 1934.

Dacă la finele anului 1929 în Turnu Severin își desfășurau activitatea 2 bănci populare (Banca populară Dunărea și Banca populară „Muncitorul”), numărul acestora a crescut, până la 1932, cu încă 6 bănci, cooperativa înregistrând în această perioadă cel mai mare număr de instituții de credit de până acum. O parte însemnată dintre acestea au reușit să-și îndeplinească scopul propus, în pofida efectelor negative ale legii de conversiune. În funcție de anul înființării tabloul băncilor populare din Turnu Severin, în perioada 1929-1932, se prezintă astfel:

Nr. crt.	Denumirea și localitatea	Anul înființării
1.	Banca populară „Dunărea”, Turnu Severin	1910
2.	Banca populară „Muncitorul”, Turnu Severin	1925
3.	Banca populară „Victoria”, Turnu Severin	13 ianuarie 1930
4.	Banca populară „Clerul Mehedințean”, Turnu Severin	23 iulie 1931
5.	Banca populară „Sanitarul Mehedințean”, Turnu Severin	1 septembrie 1931
6.	Banca populară „Învățătorul Mehedințean”, Turnu Severin	6 august 1930

⁴⁷ *Ibidem*, dosar 2/1929-1943, f. 25.

⁴⁸ *Idem*, fond Prefectura Mehedinți, dosar 28/1929, f. 45.

7.	Banca populară „Matca CFR”, Turnu Severin	1 aprilie 1930
8.	Banca populară a Pensionarilor și Invalizilor, Turnu Severin	1932

În funcție de categoriile socio-profesionale, în anii 1929-1932, membrii instituțiilor de credit au fost: meseriași, urmași de învățători, preoți, comercianți și alte profesii. În ceea ce privește scopul, împrumuturile acordate au avut următoarele destinații: procurarea de materii prime, de unelte și mașini, construcții de case, alte obiective.

În plină criză economică s-a evidențiat, prin activitatea susținută, Banca populară „Muncitorul” din Turnu Severin. Evoluția ei remarcabilă, în anii 1929-1936, se oglindește în următoarele cifre⁴⁹:

Anul	Nr. societarilor	Capitalul social vărsat	Depuneri spre fructificare	Împrumuturi acordate
1929	797	3.658.183	2.160.314	8.358.332
1930	977	4.778.164	2.027.933	9.984.208
1931	1.152	5.713.000	2.048.270	11.405.550
1932	1.102	5.226.852	927.916	9.820.146
1933	1.154	5.286.000	741.200	9.994.710
1936	1.421	5.695.520	1.108.701	11.486.601

După profesie, în anul 1932, membrii societății au fost: 581 de meseriași, 277 de funcționari, 56 de comercianți, 152 de femei menajere, 22 de plugari, 10 învățători și 3 preoți⁵⁰. Debitorii băncii au fost numai dintre societari și lucrători, comercianți mici și mijlocii și câțiva funcționari din Turnu-Severin. La 1930 consiliul de administrație al Băncii populare „Muncitorul” a fost format din: președinte – Gh. I. Roventă, funcționar; vice-președinte – V. I. Armeanu, comerciant; casier – I. Gh. Crăciunescu, meseriaș; contabil – V. I. Roventă, funcționar; membrii – P. I. Nistor (avocat), M. Sandu, P. Cilibon, I. Sârbu, Gh. Păcuraru (meseriași), Fl. Dăescu (comerciant)⁵¹. În cursul anului 1932, banca le-a acordat ajutoare muncitorilor șomeri, elevilor pentru achitarea taxelor școlare (11.000 de lei) și a avut o contribuție de 13.305 lei la Uniunea „Oltenia” Craiova⁵².

Banca populară Dunărea a încheiat bilanțul anului 1930 cu un capital social vărsat de 6.823.536 de lei, fond de rezervă de 1.963.395 de lei, depuneri de 13.810.267 de lei. La 31 decembrie 1932, instituția avea 710 societari, care au subscris un capital de 7.514.500 de lei⁵³. Fondurile proprii însumau 2.511.100 de

⁴⁹ Idem, fond Banca populară „Muncitorul”, dosar 6/1938, f. 1.

⁵⁰ *Ibidem*, dosar 2/1929-1943, f. 134.

⁵¹ *Ibidem*, f. 79.

⁵² *Ibidem*, f. 134.

⁵³ *Ibidem*.

lei, iar depunerile spre fructificare 13.810.267 de lei⁵⁴. În funcție de categoria socio-profesională, membri au fost: 311 meseriași, 309 profesii diverse, 79 de comercianți, 47 de funcționari și 23 de agricultori⁵⁵.

Banca populară „Victoria”, din Turnu Severin, a fost fondată la 13 ianuarie 1930, inițiator și fondator fiind D-tru T. Giurescu, secretarul Camerei de Comerț și Industrie Turnu Severin. Acesta a fost sprijinit de un grup de absolvenți ai școlii comerciale. Primele operații au fost înregistrate la 1 martie 1930. În bilanțul încheiat la 31 decembrie 1930, banca figura cu un capital de 440.500 de lei și 35.536 de lei depuneri spre fructificare⁵⁶. Instituția a desfășurat operațiuni atât în localitatea Turnu Severin, cât și în comunele învecinate din județ. Consiliul de administrație, desemnat să conducă banca, a fost format din oameni capabili, buni organizatori: președinte – D-tru T. Giurescu; vice-președinte – Nae Giurescu, comerciant; membri: Ion Murgan – expert contabil, Emil Lega – ziarist, Atanase Bejan – tipograf, Belizare Surdulescu – comerciant, Gh. Balamat – industriaș; casier – Ion M. Pătrușescu⁵⁷. Banca a fost afectată de criza economică, astfel că, la finele anului 1932 avea un capital social de 383.690 de lei, aparținând celor 220 de membri și fonduri de rezervă în valoare de 26.209 de lei⁵⁸.

La 1 aprilie 1930, a fost fondată, la Turnu Severin, *Banca populară Matca CFR*⁵⁹, de 238 de părți sociale, cu un capital social de 238.000 de lei, din care vărsat 155.800 de lei⁶⁰. Societate cooperativă pentru aprovizionare, producție și desfacere, ea a ajutat la: „Dezvoltarea, intensificarea producției pentru exploatarea în comun de terenuri, mașini și instalații prin organizarea de secțiuni pentru prelucrarea și vânzarea produselor locale”⁶¹. Din statutele băncii aflăm că, puteau să devină asociați numai locuitorii din Turnu-Severin, care erau salariați. Deși se afla în plină criză economică, banca avea, la finele anului 1932, un capital social de 1.186.860 de lei, subscris de 370 de membri și fonduri de rezervă de 154.937 de lei⁶².

La 6 august 1930, 89 de învățători din județul Mehedinți au subscris un capital social de 237.000 de lei și au înființat o societate cooperativă, cu caracter de breaslă, sub denumirea de *Banca populară „Învățătorul Mehedințean”*, bancă „unde își depun micile lor economii și la care se împrumută pentru preîntâmpinarea nevoilor lor materiale”⁶³. În bilanțul de la 31 decembrie 1931,

⁵⁴ *Ibidem*.

⁵⁵ C. Pajură, D. T. Giurescu, *op. cit.*, p. 181.

⁵⁶ D.J.A.N. Mehedinți, fond Banca populară „Victoria”, dosar 6/1941, f. 30.

⁵⁷ *Ibidem*, dosar 1/1930, f. 1.

⁵⁸ Idem, fond Banca Mehedințului, dosar 2/1929-1943, f. 134.

⁵⁹ Actul constitutiv și statutele au fost autentificate de către Tribunalul Ocolului Urban din Mehedinți, sub nr. 58 din 3 decembrie 1930.

⁶⁰ D.J.A.N. Mehedinți, fond Banca populară „Matca CFR”, dosar 37/1930, f. 1.

⁶¹ *Ibidem*.

⁶² *Ibidem*, dosar 41/1939-1948, f. 3.

⁶³ Idem, fond Banca populară „Învățătorul”, dosar 2/1932, f. 4.

când număra 800 de membri, societatea figura cu un capital social de 1.947.000 de lei și împrumuturi acordate în sumă de 1.825.104 de lei⁶⁴. La 31 iulie 1936, banca „Învățătorul Mehedințean” apare cu denumirea de „Spiru Haret”. La acea dată, capitalul social era de 3.228.783 de lei și avea împrumuturi acordate în sumă de 3.128.474 de lei⁶⁵. Organul de presă a fost revista „Școala noastră”, de redactarea căreia s-a ocupat Sava Bărbătescu.

În anul 1930, Institutul Național al Cooperației Române a aprobat statutul asociației preoților și cântăreților din țară. Scopul asociației a fost înlesnirea creditelor de care aveau nevoie membrii săi pentru refacerea gospodăriilor și pentru practicarea comerțului⁶⁶. La puțin timp după publicarea noului statut, în Oltenia au apărut băncile populare „Clerul Gorjean” (Tg. Jiu) și „Clerul Mehedințean” (Turnu Severin). La 23 iulie 1931, la inițiativa preoților St. Pârligras și C. I. Popescu, și din „necesitatea și nevoile clerului în vremuri grele”⁶⁷, a fost creată *Banca populară „Clerul Mehedințean”*. Ea a început să funcționeze la 1 august 1931, cu un capital social de 139.622 de lei, subscris de 200 de societari: 192 de preoți și 8 cântăreți⁶⁸. Deși înființată în plină criză economică, banca s-a bucurat de încrederea societărilor, astfel că, la finele anului 1932 înregistra depuneri spre fructificare de 346.835 de lei. Pentru a face față retragerilor din anii 1933 și 1934, banca și-a creat un fond de rezervă de 40.000 – 50.000 de lei. Încă de la înființare, banca a acordat împrumuturi de 2.000 – 10.000 de lei, percepând o dobândă de 10% pe an⁶⁹. Termenele de scadență au fost de 3 – 9 luni. Până la 1932, banca a împărțit sediul cu Federala Mehedințul⁷⁰.

Pe lângă statutul asociației preoților și cântăreților din țară, aprobat în anul 1930, Institutul Național al Cooperației Române a aprobat, în același an, și statutul membrilor corpului sanitar⁷¹. Astfel, în anul 1930 a fost înființată, la București, prima asociație care susținea atât interesele profesionale și funcționărești, cât și înființarea unei case de economii și ajutor reciproc. Sediul central al noii asociații a fost în București, str. Calea Victoriei, nr. 117 și a avut filiale în aproape toate capitalele de județ din România⁷². În Oltenia au fost deschise filiale la Tg. Jiu, Turnu Severin și Rm. Vâlcea. Cooperativele au urmărit răspândirea culturii în rândul maselor populare, prin înființarea de

⁶⁴ *Ibidem*.

⁶⁵ *Ibidem*, dosar 35/1930-1940, f. 33.

⁶⁶ D.J.A.N. Gorj, fond Camera de Comerț și de Industrie Craiova, oficiul Tg. Jiu, dosar 10/1931-1946, f. 5.

⁶⁷ D.J.A.N. Mehedinți, fond Banca populară „Clerul Mehedințean”, dosar 31/1946, f. 1.

⁶⁸ *Ibidem*, dosar 1/1932, f. 6.

⁶⁹ *Ibidem*.

⁷⁰ *Ibidem*.

⁷¹ D.J.A.N. Gorj, fond Camera de Comerț și Industrie Craiova, oficiul Tg. Jiu, dosar 11/1928, f. 2.

⁷² Idem, fond Banca populară a Sanitarilor, dosar 18/1946, f. 23.

bibliotecii, săli de lectură și cinematografe⁷³. Sucursala Băncii populare *Sanitarul Mehedințean* a fost înființată la 1 septembrie 1931, de către personalul sanitar al județului Mehedinți (medici, agenți sanitari și moașe), la inițiativa dr. C. Frangopol. A avut, inițial, 86 de membri și un capital social de 513.000 de lei, din care s-a vărsat la federală, suma de 51.300 de lei.

La sfârșitul anului 1930 a luat naștere, la Turnu Severin, *Banca populară a Invalizilor*. Conform statutului, societatea îi primea ca asociați pe invalizii și văduvele de război, pensionarii de stat, județ și comună⁷⁴.

Sprijinindu-se pe doctrina cooperăției, care susținea ideea concentrării forțelor economice, cu interese comune, legiuitorul din 1935, prin art. 78 din Legea cooperăției, le-a acordat dreptul, unităților cooperative, de a se asocia în federale, cu scopul expres de a satisface nevoile de credit ale unităților asociate. În articolul următor, legea prevedea ca federalele să aibă atribuții privind realizarea valorificării produselor sătești, precum și de organizator și îndrumător economic pe o anumită regiune. Federalele din Oltenia au adoptat statutele tip, conform prevederilor din Legea cooperăției din 1935.

La *Federala Mehedințul*, nici o bancă nu a putut contracta împrumuturi mai mari de 60% din capitalul social și fondul de rezervă efectiv vărsat⁷⁵. În perioada crizei economice, ea a acordat credite pentru însămânțările de primăvară, pentru achiziționarea de unelte agricole, vite de muncă, nutreț pentru animale⁷⁶. În anul 1935, *Federala Mehedințul* și-a schimbat statutele, în conformitate cu noua lege a cooperăției, ocazie cu care și-a modificat și denumirea, în *Banca Federală a Mehedințului*. În anii crizei economice, operațiunile principale ale băncii au decurs astfel⁷⁷:

Anul	Număr unități societare	Capital	Rezerve	Depuneri	Plasament
1930	193	3.576.279	559.000	1.179.026	33.699.850
1932	205	4.190.000	938.690	806.803	35.277.393

La finele anului 1938, în Oltenia funcționa un număr de 16 instituții cooperative de credit. Dintre acestea, 14 fuseseră înființate înainte de 1930 și 2 după criza economică. Pondere lor pe județe a fost următoarea: pe primul loc s-a plasat Mehedințul cu 9 bănci populare, urmat de Gorj cu 3 bănci, Vâlcea cu 2 și Dolj și Romanați cu câte o bancă.

Prin activitatea importantă desfășurată după anul 1935, băncile populare urbane din județul Mehedinți au atras atenția asupra lor. Dintre acestea pot fi amintite băncile: Banca populară „Muncitorul”, Banca populară „Biruința”,

⁷³ *Ibidem*, dosar 19/1946, f. 13.

⁷⁴ D.J.A.N. Mehedinți, fond Banca Invalizilor, dosar 1/1937-1938, f. 2.

⁷⁵ Idem, fond Federala „Mehedințului”, dosar 2/1929-1948, f. 4.

⁷⁶ *Ibidem*, f. 1.

⁷⁷ *Ibidem*.

Banca populară „Dunărea”, Banca populară „Victoria”, pentru a cita numai câteva.

În baza adunării generale a Asociației și Casei Centrale de Credit, Economie și Ajutor a funcționarilor administrativi din județul Mehedinți, nr. 2 din 18 mai 1936, societatea a fost transformată în *Banca populară a funcționarilor publici*⁷⁸, pe care, din anul 1937 o întâlnim sub denumirea de *Banca populară Albina*⁷⁹. Scopul ei, așa cum apare în statute, a fost acela de a înlesni creditul, de a fructifica economiile asociațiilor și de a face operațiuni de bancă și comision pentru ei. Totodată, „*cooperativa va lucra pentru răspândirea spiritului de solidaritate și prevedere și a culturii în masele populației*”⁸⁰. La numai nouă luni de la constituire, la finele anului 1936, banca avea 256 de societari (funcționari administrativi, primari, ajutoari de primari, consilieri comunali și județeni din Mehedinți) și un capital de 256.000 de lei⁸¹. La 31 decembrie 1937, Banca populară Albina avea un capital de 454.617 lei și acordase împrumuturi de 333.010 lei. În perioada ce a urmat, grație activității depuse de către membrii consiliului de administrație, a fost majorat atât numărul membrilor, cât și al capitalului social. Astfel că, la 31 decembrie 1943, capitalul social se ridica la suma de 1.330.166 de lei, fondul de rezervă la 11.435 de lei, fondul cultural la 5.906 lei, iar depunerile spre fructificare se cifrau la 6.675 de lei⁸². Chiar de la debut, banca a fost afiliată la Institutul Național al Cooperației, dar nu a fost afiliată și la Federala Mehedințul⁸³. Instituția și-a desfășurat activitatea într-un sediu închiriat de la Prefectura Județului Mehedinți, chiria anuală fiind de 1.500 de lei⁸⁴. La 1945, consiliul de administrație era format din: Iulian Predescu (președinte), D. C. Sitaza (vicepreședinte), C. Totirescu, C. Midus, I. Dumitrescu, Gr. Șerbănescu, I. Savluc, M. Dragon, G. Mazilu (membri), I. Stanoevici, A. Muler, T. Talauguescu (cenzori)⁸⁵.

Banca populară „Biruința”, societate cooperativă de credit și economii, cu sediul în str. Cantemir, nr. 6, a fost înființată prin transformarea Băncii Comercianților și Industriașilor din Turnu-Severin, la 1 ianuarie 1938⁸⁶. A avut ca rază de activitate Turnu Severin, dar și comunele din județul Mehedinți. La finele anului 1938, banca posedă 3 ½ pogoane de teren arabil la Cerneți și 2 ½ ha teren arabil la Șimian. La 14 decembrie 1938, banca a fost transformată în societate anonimă pe acțiuni⁸⁷.

⁷⁸ Idem, fond Banca populară „Albina”, dosar 1/1936, f. 1.

⁷⁹ *Ibidem*.

⁸⁰ *Ibidem*, f. 1.

⁸¹ *Ibidem*.

⁸² *Ibidem*, dosar 19/1943, f. 21.

⁸³ *Ibidem*.

⁸⁴ *Ibidem*, dosar 3/1937, f. 1.

⁸⁵ *Ibidem*, dosar 26/1945, f. 60.

⁸⁶ Idem, fond Banca populară „Biruința”, dosar 3/1938-1948, f. 6.

⁸⁷ *Ibidem*, dosar 1/1943, f. 1.

Banca populară „Muncitorul”, cu sediul în Turnu Severin, a luat ființă la 6 iulie 1925, cu un capital de peste 300.000 de lei. Societatea a reușit să treacă cu bine peste criza economică din anii 1929-1934. După 19 ani de activitate, la 30 iunie 1946, în bilanțul încheiat, instituția avea următoarele fonduri: capital social de 22.037.625 de lei, fond de rezervă de 1.598.776 de lei, fond cultural de 4.206 lei, fond de ajutor reciproc de 114.584 de lei, fond de amortisment imobil de 420.000 de lei, fond de amortisment mobilier de 100.000 de lei⁸⁸. La aceeași dată, membrii, în număr de 987, erau în majoritate muncitorii din Șantierul Naval și Atelierele CFR Severin. În vederea desfășurării activităților economice, dar și din considerente politice, la 14 noiembrie 1946 banca a solicitat un credit de 20 de milioane de lei de la Federația Mehedintului, sub pretextul că „*toți muncitorii din fabrici au absolută nevoie de bani, care trebuie stimulați înainte de alegerile electorale de la 19 noiembrie 1946*”⁸⁹. Pe lângă activitatea bancară și comercială, desfășurată după anul 1940, societatea a activat și în plan social. Astfel, în anul 1943 ea a organizat o colonie de vară la Schitul Topolnița, unde s-au recreat 20 de copii cu vârste cuprinse între 9 și 14 ani, proveniți din rândul familiilor nevoiașe din Mehedintul. În anul 1944, banca a organizat două astfel de colonii, una pentru fete și o alta pentru băieți⁹⁰. La 13 august 1948, Banca populară „Muncitorul” a preluat, prin fuziune, următoarele bănci populare: Dunărea, Matca CFR, Albina, Victoria, Sanitarul Mehedintean.

Fondurile *Băncii populare Victoria* au fost mult diminuate după criza economică. În anul 1939, aceasta a fuzionat cu Banca populară „Vulturul” din Dedonița, Mehedintul, preluându-i activul și pasivul. În același an, la 1 septembrie, adunarea generală extraordinară a aprobat fuziunea Băncii populare „Victoria” cu Banca de Scont, Sucursala Turnu Severin⁹¹. La 26 august 1948 a fost pusă în lichidare, lichidator fiind numit Banca Federația Mehedintului. Activul și pasivul băncii a fost preluat de Banca populară „Muncitorul”⁹².

Banca populară „Matca CFR” își încheia bilanțul de la finele anului 1939 cu un capital de 5 milioane de lei, subscris de 685 de acționari⁹³. După cel de-al doilea război mondial, operațiunile băncii au fost reluate cu greutate.

În cazul *Băncii populare Clerul Mehedintean*, prin decizia nr. 608/1944, Ministerul Cooperăției a dizolvat consiliul de administrație și l-a numit președinte pe D. Achimescu, Eliftemie Băbu, Teodor Croitoru, Ilie Meilă, Ilie Isverceanu, Ilarie Popescu, Cezar Plăvițu. Cenzori: C. Ionescu, Grig Romanescu, T. Drăghici⁹⁴. Director a fost, timp de 15 ani, C. Popescu Traian. La 30 mai

⁸⁸ Idem, fond Banca populară „Muncitorul”, dosar 19/1946, f. 54.

⁸⁹ *Ibidem*.

⁹⁰ *Ibidem*, f. 23.

⁹¹ Idem, fond Banca populară „Victoria”, dosar 6/1941, f. 155.

⁹² *Ibidem*, f. 263.

⁹³ Idem, fond Banca populară „Matca CFR”, dosar 41/1939-1948, f. 3.

⁹⁴ Idem, fond Banca populară „Clerul Mehedintean”, dosar 31/1946, f. 6.

1946, numărul membrilor era de 543, banca fiind înregistrată cu un capital de 2.600.000 de lei⁹⁵. La aceeași dată, societatea își desfășura activitatea în imobilul din str. Matei Vasilescu, nr. 10, Turnu Severin⁹⁶.

În anul 1944, Federala „Mehedințul” avea înscrise un număr de 232 de bănci populare și cooperative de consum. Dintre acestea, următoarele își desfășurau activitatea în mediul urban: Banca populară Strehaia, Banca populară Mihai Viteazul (Strehaia), Cooperativa Gherdap și Cooperativa Sănătatea, ambele cu sediul în Turnu Severin. Urmările celui de-al doilea război mondial și seceta dintre anii 1945-1946 au făcut ca mișcarea Cooperatistă, în general, să întâmpine greutăți, iar activitatea ei să fie încadrată aproape exclusiv spre dirijarea bunurilor⁹⁷. Eforturile Federalei nu s-au limitat numai la executarea operațiunilor din mandat, ci a trecut la colectarea cerealelor și distribuirea lor. Totodată, Federala, impulsionând *„cooperatizarea maselor din Județ, prin realizarea unui număr impunător de Cooperative, — cu multe sacrificii de ordin material, — a luat inițiativa înființării în orașul de reședință a unei Școli de Contabili, condusă de unul dintre Consilieri, Dl. D-tru Bunescu, menită să pregătească elementele tehnice necesare conducerii de Cooperative și care astăzi se găsește în funcție cu un număr de 34 elevi”*⁹⁸. La 31 decembrie 1946, Federala avea un capital social de 72.860.000 de lei, vărsat de 202 bănci populare și 157 de cooperative de consum. La aceeași dată, depunerile spre fructificare se ridicau la suma de 4.838.961 de lei. Federala participa la Incoop, la Federația Națională de Librărie, la Centrala Cooperativă de Import și Export, la Cooperativa „Mehedințul”, la Societatea „Vulturul” (București) cu o sumă în valoare de 2.551.895 de lei. Până la 31 decembrie 1946, Federala a încasat de la B.N.R. suma de 212.896.541 de lei⁹⁹. Concomitent, fondul de rezervă era de 4.972.034 de lei; fondul cultural se cifra la 3.750.446 de lei; fondul de amortizare însuma 831.243 de lei. În cursul anului 1946, Federala a distribuit mărfuri diferite: bumbac, articole de fierărie, articole de manufactură, zahăr, sare, cereale¹⁰⁰ etc. Beneficiul net a fost de 98.704.571 de lei¹⁰¹.

La 31 decembrie 1945, Federala Mehedințul avea un capital social de 9.925.000 de lei, fond de rezervă de 2.013.390 de lei, fond de rezervă special 2.030.210 lei, fond cultural – 536.874 de lei, fond de amortisment – 1.257.995 de lei, depuneri spre fructificare – 4.007.431 de lei¹⁰². Doi ani mai târziu, la 31 decembrie 1947, în depozitul Federalei erau batoze de porumb manuale, unelte agricole (cazmale, furci de fier, joagăre, lopeți, sape, seceri, topoare), accesorii și

⁹⁵ *Ibidem*, f. 7.

⁹⁶ *Ibidem*.

⁹⁷ Idem, fond Federala Mehedințului, dosar 12/1934-1942, f. 25.

⁹⁸ *Ibidem*.

⁹⁹ *Ibidem*, f. 27.

¹⁰⁰ *Ibidem*, f. 28.

¹⁰¹ *Ibidem*, f. 29.

¹⁰² *Ibidem*, dosar 26/1946, p. 1.

unelte pentru mașini agricole, obiecte realizate din fier, produse comestibile, îmbrăcăminte și încălțăminte. A fost afiliată Institutului Național al Cooperăției, la 31 decembrie 1947 având la aceasta un credit de 4.281.005 lei.

De la o asociație de credit și economie înființată în a doua jumătate a secolului al XIX-lea, s-a ajuns, în 1918, la 6 bănci populare, în mediul urban din Mehedinți. La baza lor a stat sistemul mixt de organizare Reiffeisen și Schulze-Delitzsch. Aceste bănci s-au bazat, în principal, pe capitalurile proprii de exploatare. Mijloacele lor financiare au crescut an de an, odată cu sporirea lor numerică și a înmulțirii numărului de societari. Anii crizei economice (1929-1933) nu au avut efecte negative mari asupra cooperației urbane din Mehedinți. Dacă la finele anului 1929 în această zonă își desfășurau activitatea 2 bănci populare urbane, până la 1932, numărul acestora a crescut cu încă 6 bănci, cooperația din acest județ înregistrând, în această perioadă, cel mai mare număr de instituții de credit. În anii celui de-al doilea război mondial, băncile populare urbane din Mehedinți au contribuit la sprijinirea populației cu creditele necesare activităților productive și au sprijinit aprovizionarea acesteia cu mărfuri de larg consum. După anul 1944, cooperația din Mehedinți a fost asimilată de către stat.

**LOAN COOPERATION IN URBAN ENVIRONMENT IN MEHEDINTI
COUNTY: ORGANIZATION, EVOLUTION AND LEGISLATIVE BOUNDS
(1885- 1944)**

(Abstract)

The network of commercial banks set up at the end of the 19th century and the beginning of the 20th, with the support of the Romanian National Bank could not ensure all the needs for capital solicited by the large masses of peasants, by the small craftsmen and office workers, these still depending on the the money lenders. To decrease the negative effects of usury, a truly campaign regarding the creation of cooperations of loan and economy was unleash.

On the ground of the adopted law after 1903(the Bill for rural popular banks and their central House from 1903 with the changes suffered in 1905; the Bill regarding the setting up of the cooperations for craftsmen and workers since 1909; Nenitescu Bill since 1912) which facilitated the development of urban cooperation, in Turnu Severin were functioning 5 cooperative societies of loan and economy: Mehedinti Bank, Severin Bank, Dunarea Popular Bank, Comerciantilor si IndustriasilorBank, Casa Poporului Bank. These were considered commercial societies and were founded by the small farmers, craftsmen, priests or office workers. The loans granted by these popular banks were there for the endowment of the farms, for reconstruction of the dwelling destroyed by fire or to continue their studies etc. Regarding the granted loans, there were on short period, for almost one year, and in exceptionally cases on middle term, 4 or 5 years.

As the popular banks increased, and their financial means multiplied, it appeared the necessity of organizing in unions and federatives. Thus, at 1st of May 1916 began the avtivity, in Turnu Severin, Mehedinti Federative.

The unlash of the First World War made difficult the activity of the popular banks from Mehedinti. During 1916-1918, they have not developed banking operations, their activity being resumed between 1919-1920, when because of the lack of ware, they organized services of supply for people with articles of grocery.

After the First World War, urban popular banks from Mehedinty county developed their activity on legislative ground, elaborated during 1919-1928. In the balance sheet closed at 31st December 1928, in the urban environment from Oltenia, were functioning 18 popular banks from which 4 were in Turnu Severin.

Until 1932, the number of popular banks grew with 6 banks, the cooperation registred in this period the largest number of loan institution until now. In the years of the Second World War, the urban popular banks from Mehedinti contributed at the supporting the people with the necessary credits for productive activities and they supported the supply with ware for the large consume. After 1944, the principles of the modern cooperation will be abandoned, being replaced with principles that allowed the complete enthrall of the cooperative economy by the State.

Key words: urban, popular bank, Mehedinți county, credit, evolution.